

FILMVERHAAL BEATRIX POTTER

Het woonhuis van Beatrix Potter. Ze kocht het in 1905. Hoeveel keuze er is wat betreft de brandpuntsafstand is afhankelijk van de beschikbare ruimte van waar er opgenomen kan worden. In dit geval was mijn keuze voor een groothoek een prima oplossing.

Beatrix Potter (1866-1943) werd wereldwijd beroemd als schrijfster en illustratrice van kinderboeken. Richard Helwig reisde met de videocamera af naar haar woonhuis in het Lake District in Noord-Engeland. Hij verdiepte zich in de vraag hoe hij haar leven op deze plek het beste visueel zou kunnen vastleggen.

Vanaf haar kinderjaren tekende Beatrix Potter graag. Dat deed ze met alles wat ze observeerde. Ze kwam veel in aanraking met dieren en de natuur. Toen ze dertig jaar oud was, woonde ze nog thuis. Met rijke ouders hoefde ze eigenlijk niet eens te werken. Haar doorbraak volgde op een dag dat ze geen inspiratie meer had om iets op papier te krijgen en daarom maar een verhaal verzong over vier konijntjes, genaamd Flopsy, Mopsy, Cottontail (in het Nederlands vertaald als Wipstaart) en Peter. Het bleek wonderwel een schot in de roos. In het jaar 1902 verscheen haar eerste boek 'The Tale of Peter Rabbit'. De oplage was meteen uitverkocht. In 1922 had Beatrix iets meer dan twintig boeken op haar naam staan. En dat waren stuk voor stuk bestsellers. Opvallend is dat haar boeken vandaag de dag nog steeds over de hele wereld in vele talen worden verkocht. Iets dat ze bij het maken van haar eerste schetsen nooit had kunnen vermoeden!

ENIGE VOORBEREIDING

Om mij een beeld te kunnen vormen van de hoofdpersonage

waar mijn filmverhaal over zal gaan, is enige voorbereiding noodzakelijk. Wie is deze persoon? Wat inspireerde haar? Hoe wist ze zo'n groot succes te behalen? Zo bestel ik enkele weken voor vertrek bij de boekhandel twee dikke boeken over het leven van Beatrix Potter, bekijk ik op internet nauwkeurig de locatie waar haar woonhuis zich bevindt en probeer ik mij alvast een voorstelling te maken van wat ik tegen kan komen. En niet geheel onbelangrijk, ik vraag eerst na of ik binnenshuis opnamen mag maken. Want zonder die toestemming kan ik niet veel. Eén keer eerder maakte ik die fout bij een afgelegen kasteel in Schotland. Ik had er graag opnamen willen maken van het interieur, maar kreeg dat eenmaal ter plaatse niet meer voor elkaar. Terwijl ik daar een halve dag voor onderweg was geweest. Kortom, er valt al een hoop te regelen als je bijtijds begint. En... aan al die voorpret valt een hoop plezier te beleven!

NEAR SAWREY

Vanaf luchthaven Leeds rij ik met een huurauto naar het Lake

In de tuin zoom ik in op de ramen van het huis. Ondanks dat het onderwerp het raam op de achtergrond betreft, stel ik scherp op de bloemen op de voorgrond. Er wordt meteen een 'bruggetje' gemaakt naar beelden van het interieur. Een oude foto van Beatrix op een dressoir laat zien wie deze persoon in werkelijkheid was. Staand bij de ingang van haar woonhuis, genomen in de zomer van 1913.

District. Deze bergachtige streek is uitermate geschikt voor het maken van lange wandelingen met de camera door het prachtige natuurschoon. Het weer kan echter gemakkelijk omslaan. Hierdoor is het mogelijk om plotseling in gevaarlijke omstandigheden terecht te komen. Het is deze omgeving die Beatrix Potter inspireerde tot het schrijven van talloze verhalen en het maken van tekeningen. Haar woonhuis uit de zeventiende eeuw 'Hill Top' is gelegen in Near Sawrey, nabij Hawkshead. Alles is nog precies zo bewaard gebleven als toen. Ik heb genoeg mogelijkheden voorhanden om op te kunnen nemen, zoals het woonhuis aan de buitenkant, de tuin en het interieur. Het is vooral interessant omdat ik in dit huis overal de decors zie uit de verhalen van Peter Rabbit. De voordeur, de kast, de staande klok, de traphal, het fornuis, de theepot... Rechts van de haard staat een spinnenwiel. En daaronder? Daar staan de schoenen van Beatrix. Nog persoonlijker wordt het als ik haar slaapkamer betreed. Het zijn unieke momenten. In al die gevallen zijn objecten niet te verplaatsen. Door de

beeldhoek van de camera te veranderen, kan de relatie tussen de elementen veel meer worden gevarieerd dan dat er klakkeloos zou worden opgenomen. Een stap opzij om die kast er net iets beter op te krijgen of kort inzoomen op dat schilderij aan de muur om te zorgen voor een sterkere positie. Van tevoren even nadenken verdient aanbeveling! Hoe? Door om mij heen te kijken en te zoeken naar objecten die de aandacht even vasthouden. De camera zal dit niet kunnen, die legt immers 'alleen' vast.

NATUURGETROUWHEID

Eigenlijk voel ik mij te gast in andermans 'territorium'. Een en ander kan ik op oneindig veel manieren opnemen (bijvoorbeeld van dichtbij, van veraf, vanaf de linker- of rechterkant, met een zwenking, zoomend, vanuit een laag standpunt in plaats van de traditionele ooghoogte). Een opname van het woonhuis aan de buitenkant is niet geheimzinnig of onduidelijk. De kijker begrijpt dat dit niet een willekeurig huis betreft, maar dat er een bijzon-

Hier vertrouwde Beatrix haar ideeën toe aan het papier. Uniek zijn de schetsen waar haar uiteindelijke succes uit voort is gekomen. Ze liggen nog op haar schrijfbureau.

Van deze twee opnamen geeft de eerste een locatie weer, terwijl de tweede een konijntje laat zien. Enige uitleg geeft daar meer duidelijkheid over. Het gaat om de originele, rode brievenbus waarin Beatrix haar brieven deponeerde. Het bleek een van de vele inspiraties voor de verhalen van het konijntje Peter Rabbit (die net als Beatrix ook een brief op deze bus doet).

dere betekenis aan hangt. Het is het woonhuis van een bekende persoon uit de geschiedenis. Ik wil zoveel mogelijk details van dit huis aan de kijker laten zien. Dat moet in een grote mate van natuurgetrouwheid gebeuren. Alles is gebaseerd op de werkelijkheid. Een opname van alleen het huis zal het gevoel oproepen van '... en dit is het huis'. Uitsluitend door opnamen er aan vooraf te laten gaan of er op te laten volgen, zal die een diepere betekenis krijgen. Bijvoorbeeld 'hier is het huis waar Beatrix Potter haar ideeën opdeed voor haar verhalen en deze vervolgens op papier wist vast te leggen'.

VOORSTELLING VAN DE PERSOON

Het is onvermijdelijk om aan de kijker te laten zien hoe Beatrix Potter eruit zag. Zonder dat beeld zal er weinig voorstelling van de persoon zelf gemaakt kunnen worden. In het woonhuis kom ik genoeg foto's in klassieke lijstjes tegen waarvan ik er enkele in close-up opneem. Beelden zou ik kunnen combineren met een paar korte speelscènes. Een vrouw, gekleed uit die tijd, die door een prachtig landschap loopt. Een bescheiden rolletje voor een figurant. Ik kies bewust voor deze beperking omdat speelscènes anders tot in detail moeten worden voorbereid. En dat is een bewerkelijk iets. Het schrijven van dialogen (Beatrix die in onmin leeft met haar welgestelde ouders omdat ze niet mag doen wat ze wil, in die tijd was het niet vanzelfsprekend dat ze zelf geld mocht verdienen), positionering van de personen (Beatrix, haar ouders, andere personen uit haar omgeving waar ze mee te maken krijgt, zoals haar uitgever) en het bedenken van nuances in hun gedrag (Beatrix die eigenzinnig is, maar ondertussen precies weet wat ze voor ogen heeft).

NADERE INVULLING

Dat het haar niet alleen voor de wind ging, blijkt uit wat er gebeurde in het jaar 1905. Norman Warne, de zoon van haar uitgever, vraagt haar ten huwelijk. Dat geluk bleek van korte duur. Hij werd ziek en stierf een paar weken na zijn aanzoek. Wil ik in die scène de nadruk leggen op het troosteloze van

de situatie, dan kan ik de hoofdpersoon in haar tuin laten slenteren. Daar valt op vele manieren een nadere invulling aan te geven. De zon schijnt bewust niet, het regent, er wordt een harde belichting toegepast en de achtergrondmuziek is verre van vrolijk.

RANDOM TEGENSTELLINGEN

Dit filmverhaal valt onder de categorie drama en is opgebouwd rondom tegenstellingen. De hoofdpersoon probeert een doel te bereiken (een uitgever vinden terwijl dat in eerste instantie niet lukt) en krijgt te maken met personen die het hier niet mee eens zijn (terwijl haar moeder een geschikte echtgenoot voor haar dochter probeert te vinden, besteedt Beatrix haar tijd liever aan het tekenen), tegenstrijdigheden (Beatrix wil trouwen met Norman Warne, maar haar ouders zijn hier op tegen) en conflicten (ruzies met haar ouders). Je zou kunnen zeggen dat die strijd met tegenstellingen de basis vormt voor het drama. De vertelling heeft een duidelijk begin, midden en einde. In het begin wordt de aandacht van de kijker gewekt. Daarna wordt het verhaal op gang gebracht (er moet immers wat gebeuren) en tot slot wordt een conclusie of oplossing geboden (Beatrix Potter weet een succesvol schrijfster en illustratrice te worden).

BEPAALED INSPANNING

De constructie van het verhaal wordt vooral gevormd door de montage. Er moet rekening worden gehouden met het feit dat de kijker een bepaalde inspanning moet leveren (het aandachtig blijven kijken en het kunnen volgen van de vertelling van het verhaal). Die inspanning mag niet met allerlei verstoringen gepaard gaan. Gevolg kan zijn dat de kijker hetgeen wordt verteld helemaal niet interessant meer vindt en daarom afhaakt. Op mij rust de plicht om vooral ter zake te blijven en niet uit te wijden over onbelangrijke details. Soms is dat best moeilijk! Want ik heb aan het eind van de dag zoveel beeld verzameld, dat ik aardig wat moet wegsnijden.

Beatrix patenteerde in 1903 een pop van Peter Rabbit. En dat legde haar geen windeieren. Het zorgde voor het begin van een enorme merchandise. Zoals tekenboeken, porseleinen theeserviezen, koekblikken, behangpapier, beeldjes tot aan babydekentjes toe.

EEN VERHAAL VERTELLEN

Natuurlijk is het voor mij onmogelijk om het hele leven van Beatrix Potter te visualiseren. Ik zal mij met behulp van de nodige achtergrondinformatie moeten beperken tot de periode waarin ze hier heeft gewoond. Haar illustraties laten plekken zien van het Lake District welke tot op de dag van vandaag onveranderd zijn gebleven. Dankzij onder meer de royalty's van haar boeken kon ze in dit gebied stukken land aankopen met het doel om deze als beschermd natuurgebied te behouden. Toen Beatrix overleed liet ze meer dan zestienhonderd hectare natuur en vijftien landerijen na. Mijn onderwerp benader ik bewust met een documentaire-achtige aanpak. Op deze manier probeer ik een verhaal te vertellen. Het geheel zal grotendeels bestaan uit interieurbeelden. Het onderwerp is immers hoe de hoofdpersoon heeft geleefd. Ook in dit interieur zijn er altijd rechte lijnen te vinden. En daar lijn ik zoveel mogelijk op uit. Zoals een stoel, tafel of kast.

'BELICHTINGSDRIEHOEK'

Punt van aandacht is de belichting ter plaatse. Na binnenkomst in het woonhuis valt het me op dat het nogal donker is. Ik maak van het bestaande licht gebruik. Kleuren worden zeker niet fel, terwijl de sfeer goed naar voren komt. Hinderlijke schaduwen zullen zich niet zo snel laten zien. Maar voor welke belichting kies ik? Automatisch of handmatig? Ik wil zo min mogelijk

gebruikmaken van de automatische functies en zet ze daarom uit. Aan het begin van elk shot kies ik voor de juiste instelling en laat hem daar gedurende het gehele shot op staan. Net als bij fotografie geldt de zogenaamde 'belichtingsdriehoek'. Dat wil zeggen: de sluitertijd, diafragma en iso-waarde. En dat is terug te zien in de scherptediepte, bewegingsonscherpte of ruis. Met het diafragma wordt de scherptediepte bepaald. Traditioneel maak ik gebruik van de handmatige scherpstelling. Bij de witbalans is de automatische keuze geen beste optie. Handmatige instelling voorkomt dat deze schoksgewijs verandert op het moment dat de kleurtemperatuur van het licht verandert.

'MISS POTTER'

Voor wie geen genoeg kan krijgen van Beatrix Potter: haar levensverhaal werd verfilmd door Chris Noonan. Deze film 'Miss Potter' (2006) heb ik al verschillende keren gezien en het verhaal blijft me steeds weer boeien. De hoofdrollen worden gespeeld door Renée Zellweger en de Schotse acteur Ewan McGregor. Overigens hield Beatrix, in geheimschrift, een dagboek bij. Na ontcijfering van de code werd pas in 1964 dit boek uitgegeven. Het is maar de vraag of deze teksten openbaar gemaakt hadden mogen worden. Ze had deze toch niet voor niets bewust versleuteld?

Richard Helwig